

Talousvaliokunnalle

8.2.2017

ASIA Asiantuntijalausunto koskien valtioneuvoston kirjelmää U 63/2016 vp eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla

LAUSUNNON ANTAJA

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry (Musiikkituottajat)

Musiikkituottajat kiittää mahdollisuudesta tulla asiassa kuulluksi. Lausumme kunnioittaen seuraavaa:

TIIVISTELMÄ

- Komission julkaisema direktiiviehdotus on merkittävä askel oikeaan suuntaan ns. arvokuilun (Value Gap) korjaamisessa ja tasapainon palauttamisessa Euroopan tekijänoikeusmarkkinoille.
- Suomen tulee kannattaa komission tavoitetta palauttaa oikeudenmukaiset kilpailuolosuhteet digitaalisille tekijänoikeusmarkkinoille.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön asiassa laatima muistio on valitettavasti sisällöltään monin paikoin sekava ja johtopäätöksiltään jopa virheellinen.
- Toisin kun muistiossa väitetään, ehdotus ei vaikuttaisi kielteisesti tietoyhteiskuntapalveluiden tarjoajiin.
- Direktiiviehdotuksen toimenpiteet ovat yhteensopivia sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin kanssa.
- Komission ehdotukseen (johdantolause 38 ja artikla 13) on tehtävä vielä seuraavat tarkennukset:
 - a) Viittaus (johdantolauseessa 38) alustapalveluiden harjoittamaan yleisölle välittämiseen (an act of communication to the public) on lisättävä myös itse artiklaan 13.
 - b) Direktiiviin on lisättävä nimenomainen viittaus “yleisön saataville saattamiseen” (“making available to the public”), jotta poistetaan kaikki oikeudellinen epävarmuus siitä, etteikö säätely koskisi myös esittäjien, tuottajien ja lähettäjäyritysten saataville saattamisoikeutta.

- c) Direktiivissä on asetettava jäsenmaille velvollisuus säätää oikeasuhtaisia ja tehokkaita oikeussuojakeinoja, mukaan lukien vahingonkorvaukset, kieltotuomiot ja hallinnolliset seuraamukset, artiklan 13 asettamien velvollisuuksien varmistamiseksi.
- Sopimusvapauteen ei tule tarpeettomasti lainsäädännöllä puuttua.
 - Artikla 15 (sopimuksen sopeuttamisjärjestely) tulee poistaa kokonaan tai sen sisältöä tulee vähintäänkin selventää soveltamisalan tarkentamiseksi ja rajaamiseksi.
 - Mahdollisten uusien rajoitussäännösten tulee olla tarkkarajaisia ja täyttää ns. ”kolmen kohdan testi”.

1. Eurooppa tarvitsee tasapainoiset ja toimivat tekijänoikeusmarkkinat - arvokuilu digitaalisen markkinan kasvun tiellä

Musiikki on eurooppalaisen digitaalisen kehityksen kärjessä. Musiikkiala yksin työllistää yli miljoona eurooppalaista ja Euroopan luovat sektorit yhdessä 4 % koko Euroopan työvoimasta.

Musiikkiteollisuus on viimeisen 10 vuoden aikana muuntautunut ja siirtynyt digitaaliseen aikaan. Kuluttajien kannalta tilanne ei ole koskaan ollut näin hyvä. Kuluttajien saatavilla Euroopassa on yli 43 miljoonan musiikkikappaleen valikoima yli 200 laillisesta palvelusta. Digitaaliset markkinat jatkavat kasvuaan ja esimerkiksi Suomen äänitemarkkinoista digitaaliset tulot vastaavat jo yli 75 % kokonaistuloista.

Mutta, vaikka musiikin kulutus digitaalisessa verkkoympäristössä on kasvanut vuosi vuodelta, musiikin oikeudenhaltijoiden tulot eivät ole kasvaneet samassa suhteessa – jos lainkaan. Äänitemyyntin globaalit **myyntitulot laskivat vuoden 2005 19 miljardista dollarista vuoden 2015 12,5 miljardiin dollariin.**¹

Keskeinen syy siihen, että oikeudenhaltijoiden tulot eivät ole maailmanlaajuisesti tai Euroopassa kasvaneet suhteessa musiikin kulutukseen, on EU:n ja eräiden muiden valtioiden lainsäädännössä oleva porsaanreikä, joka on vääristänyt kilpailua digitaalisella markkinalla.

Tässä markkinahäiriötilanteessa musiikkia hyödynnetään laajalti digitaalisten palveluiden rakentamisessa ja kasvussa ilman, että musiikin käytöstä on sovittu asianmukaisesti oikeudenhaltijoiden kanssa. Oikeudenhaltijat eivät ole tasavertaisessa asemassa päässeet neuvottelemaan käytön ehdoista ja kohtuullisista korvauksista.

¹ Global Music Report, Music Consumption Exploding Worldwide 2016

Näiden, useimmiten isojen teknologiayritysten omistamien ns. UUC-palveluiden (user uploaded content) liiketoimintamallit perustuvat verkon mainosmyyntiin ja luovien aineistojen, kuten musiikin, palveluun houkuttamien asiakas/kuluttajakontaktien hyödyntämiseen. Palvelut väittävät, että ne eivät ole tekijänoikeudellisesti vastuussa palveluista tarjottavista sisällöistä ja että niiden toiminta kuuluu sähkökauppadirektiivin vastuuvapauslausekkeiden alaan.

Tosiasiallisesti kyse on laajamittaiseksi kasvaneesta sisältöliiketoiminnasta, jossa palvelut aktiivisesti välittävät ja saattavat yleisön saataville suojattuja aineistoja (kuten musiikkia) siten, että kuluttajilla on mahdollisuus saada aineistot saataviinsa itse haluamanaan ajankohtana (on demand).

Kehitys on rapauttanut sisältöalojen toimintaedellytyksiä, jonka seurauksena alojen mahdollisuudet investoida ja ylläpitää tervettä ja rikasta sisältötuotantoa ovat heikentyneet. Markkinoiden tasapaino EU:ssa on järkkynyt ja oikeudenhaltijoiden neuvotteluasema on heikentynyt.

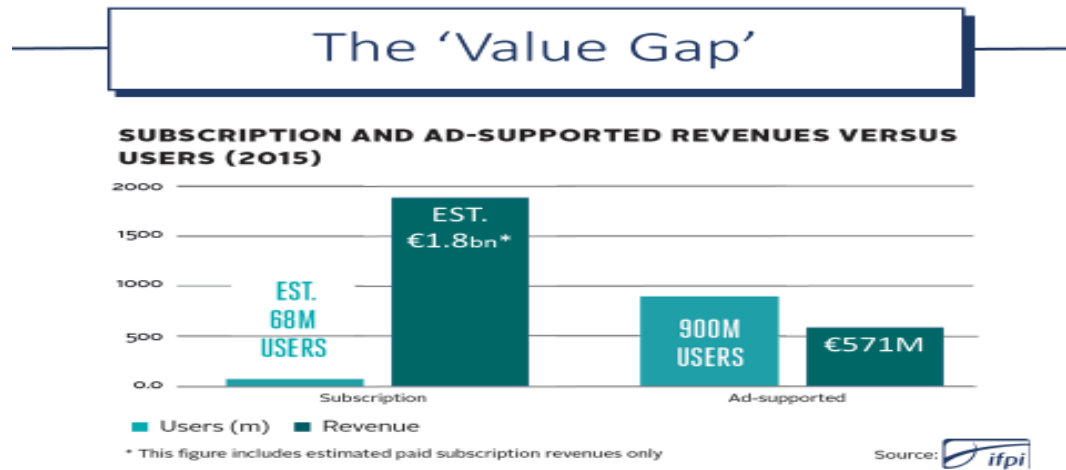
Sähköisen kaupankäynnin 2000 luvun alussa säädettyä direktiiviä (2000/31/EY) ja sen ns. vastuuvapauslausekkeitä ei kuitenkaan alun alkaen oltu tarkoitettu mahdollistamaan tekijänoikeudella suojattujen aineistojen aktiivista kaupallista hyödyntämistä ilman asianmukaisia sopimuksia.² Nykyinen tilanne on seurausta kansallisten tuomioistuimien horjuvasta ja osittain direktiivien vastaisesta oikeuskäytännöstä. EU:n digitaalisille markkinoille tulee palauttaa tasapaino, selvittämällä UUC palveluiden tekijänoikeudellinen vastuu.

Markkinoiden nykyisen epätasapainon ja vastuuvapauslausekkeiden väärinkäytön seuraukset käyvät ilmi kun verrataan oikeudenhaltijoiden saamaa korvausta musiikin asianmukaisesti lisensoineilta musiikin suoratoispalveluilta (esim. Spotify, Deezer, Tidal ja Apple Music) mainosrahoitteisiin UUC palveluihin (esim. Dailymotion ja YouTube).

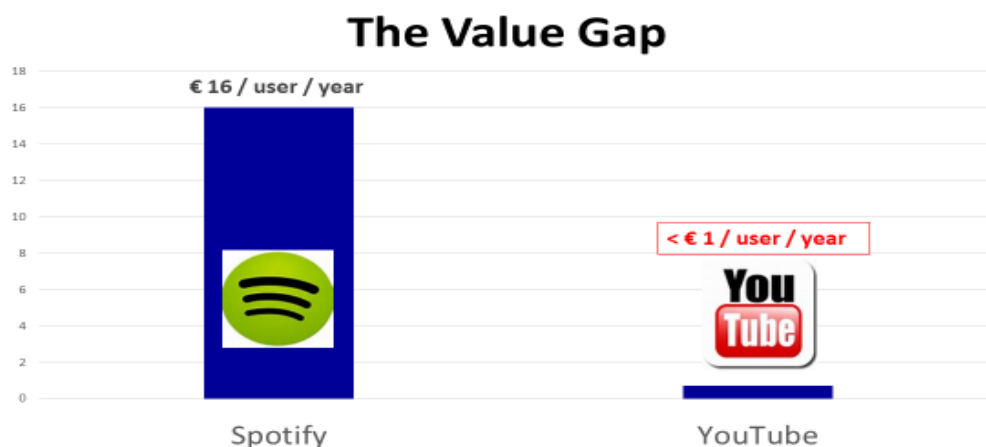
Vuonna 2015 mainosrahoitteisilla palveluilla oli arvioiden mukaan noin 900 miljoonaa käyttäjää verrattuna 68 miljoonaan maksullisen (Premiun) musiikin suoratoistopalvelun käyttäjään. Tästä huolimatta suoratoistopalvelut, jotka neuvottelevat oikeudenhaltijoiden kanssa palvelun sisällöistä ja ehdoista ennen niiden käynnistämistä, maksoivat levy-yhtiöille vuonna 2015 noin 1,8 miljardia euroa verrattuna mainosrahoitteisilta UUC-palveluilta kertyneeseen 571 miljoonaan euroon.

² Sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin 2000/31/EY mukaan vastuuvapauden edellytyksenä on, että toiminta on luonteeltaan puhtaasti teknistä, automaattista ja passiivista, jolloin tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja ei tunne siirrettäviä tai tallennettavia tietoja eikä valvo niitä.

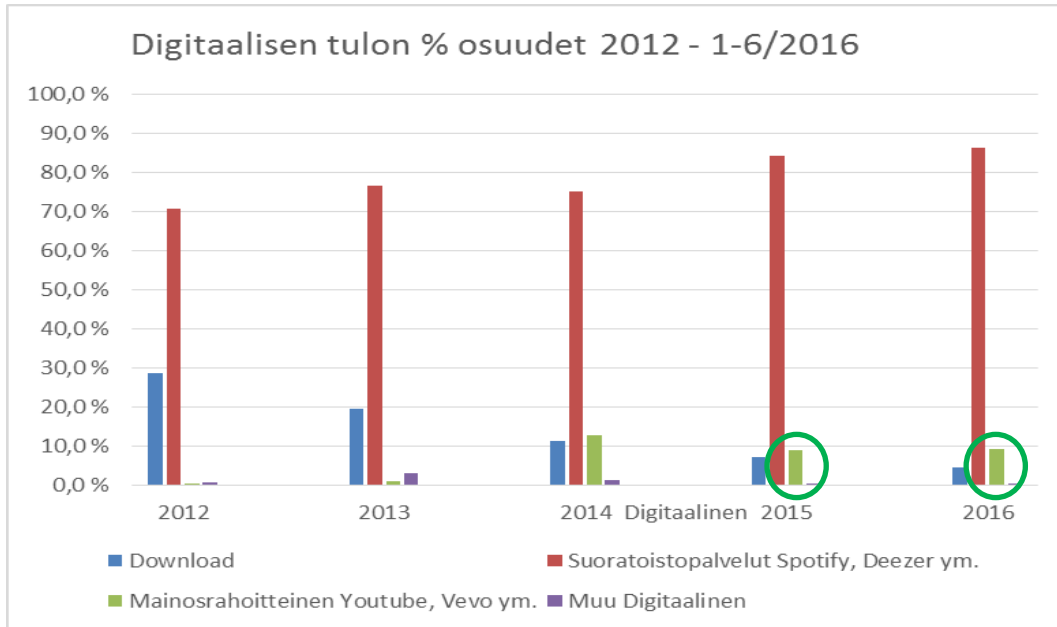
Tarkasteltaessa tilannetta yksittäisten palveluiden tasolla, selviää, että Spotify maksoi vuonna 2014 levy-yhtiöille asiakasta kohden korvausta 16 € kun YouTube'n osalta maksettu korvaus jäi alle yhden euron.

Suomessa YouTube on kaikkein suosituin digitaalinen musiikkipalvelu. Tutkimuksen (8/2016) perusteella 32 % suomalaisista (1,8 miljoonaa) kuunteli YouTube'sta musiikkia päivittäin verrattuna 15 % (0,7 miljoonaa), jotka käyttivät päivittäin maksullista suoratoistopalvelua.³

³ 2016 Kuinka suomalaiset kuuntelevat musiikkia, ja käyttävät verkon tv-sisältöjä, CEO Helsinki, 16 - 65 -vuotiaat suomalaiset, 1093 vastaajaa, 8/2016, <http://www.ifpi.fi/uutiset/arkisto/puhelin-ruokkii-striimauspalveluiden-ripeaa-kasvua>

Vaikka Youtube on Suomen suosituin digitaalinen musikkipalvelu, on sieltä suomalaisille levy-yhtiöille tuleva korvaus jäänyt alle 10 % alan digitaalisesta kokonaistulokertymästä.

Suoratoisto 2015/84% ja 1-6/2016/86% (punainen), mainosrahoitteinen audio (sisältää mm. Youtuben) 2015/8,9% ja 1-6/2016/9,0% (vihreä).

2. Komission direktiiviehdotuksesta arvo-kuilun poistamiseksi

On välttämätöntä, että EU korjaa yllä kuvatus arvokuilu-ongelman. Komission esittämä direktiiviehdotus on tärkeä ensiaskel oikeaan suuntaan. Komissio vastaa ehdotuksellaan myös Suomen eduskunnan asiassa esittämään huoleen ja toiveeseen. Sivistysvaliokunta on lausunnossaan 4/2016 vp – E 1/2016 todennut arvokuilusta seuraavaa:

“Sivistysvaliokunta pitää saamansa selvityksen perusteella eurooppalaisten digimarkkinoiden kehittymisen kannalta ongelmallisena sitä, että muiden sisältöpalveluiden kilpailuasema suhteessa edellä tarkoitettuihin välittäjäpalveluihin ei ole tasapuolinen ja oikeudenmukainen. Välittäjäpalvelut voivat hyödyntää toiminnassaan kaupallisesti luovia sisältöjä, mutta tästä hyödyntämisestä johtuvasta lisäarvosta ei eräiden asiantuntijalausuntojen mukaan palaudu kohtuullista korvausta luovalle alalle.

...

Sivistysvaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että komissio pohtii eri tekijöitä, jotka liittyvät tekijänoikeudellisesti suojattujen teosten verkkojakelun arvonmuodostukseen ja oikeuksien ja vastuiden jakamiseen eri markkinatoimijoiden välillä (ns. alustatalousselvitys). ”

On välttämätöntä, että osana eurooppalaisen tekijänoikeuslainsäädännön kehittämistä, tarkennetaan ja selvennetään tekijänoikeuslainsäädäntöä siten, että esimerkiksi YouTuben kaltaisten palveluiden osalta niiden liiketoiminnassa on selkeästi kyse tietoyhteiskuntadirektiivin (2001/29/EY) mukaisesta luovien aineistojen yleisölle välittämisestä ja saattamisesta yleisön saataviin.

Komissio on nyt esittänyt tarkennuksia käyttäjälähtöisten alustapalveluiden roolista ja vastuista. Ehdotus pitää sisällään seuraavat tärkeät kohdat:

- a) Vahvistuksen, että käyttäjälähtöiset (UUC) palvelut välittävät sisältöjä yleisölle. Tämä on linjassa Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa⁴ ja auttaa poistamaan vallitsevan oikeudellisen epävarmuuden, joka on aiheutunut kansallisten tuomioistuinten oikeuskäytännöstä koskien tiettyjä palveluita, jotka ovat esittäneet, että niillä ei olisi laisinkaan tekijänoikeudellista vastuuta välittämistään sisällöistä.
- b) Tarkennuksen, että kuten Euroopan unionin tuomioistuin on todennut⁵, sähkökauppadirektiivin artiklan 14 vastuuvapaus ei sovellu aktiivisiin online palveluihin, jotka toimillaan optimoivat käyttäjien palveluun lataamien teosten esille panon tai muutoin pyrkivät lisäämään teosten suosiota optimoimalla näiden teosten tai aineistojen esitysmuotoa tai edistämällä niitä,
- c) Velvollisuuden UUC-palveluille, joista jaetaan suuria määriä suojattuja teoksia, ottaa käyttöön oikeasuhtaiset ja asianmukaiset tekniset toimenpiteet, kuten tehokkaat sisällöntunnistamisteknologian, joilla voidaan estää suojatun ja luvattoman aineiston päätyminen palveluun. Tämä on tärkeää, koska tällä hetkellä palveluissa on merkittävässä määrin luvattomia aineistoja, jotka säännönmukaisesti palautuvat palveluihin uudelleen ja uudelleen tehdyistä alasottoilmoituksista huolimatta.

Komission esitysluonnoksella ei tule olemaan vaikutuksia yksittäisten kuluttajien toimintaan. He voivat jatkossakin tallentaa suojattuja aineistoja lisensoiduille alustapalveluille.

Esityksellä ei ole kielteisiä vaikutuksia pienille tai keskisuurille yrityksille eikä niiden markkinoille pääsyyllä.

3. Muistiossa (U 63/2016 vp) esitetetyistä väitteistä tarkemmin

Muistion sivulla 10 – 13 on arvioitu direktiiviehdotuksen vaikutuksia. Koska tehdyt johtopäätökset ovat monelta osin virheellisiä, kommentoimme tässä yksityiskohtaisesti

⁴ SGAE C-306/05, FAPL C-403/08 ja C-420/08, Airfield C-431/09 ja C-432/09, Svensson C-466/12, ITV C-607/11, SBS C 325/14, Reha C 117/15, Sanoma C-160/15.

⁵ L’Oreal / Ebay C 324/09.

joitakin muistion väitteitä.

a) *”Tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoamista koskevan säännöksen voidaan arvioida nykymuodossaan vaikuttavan erittäin kielteisesti tietoyhteiskuntapalveluiden tarjoajiin sekä erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksiin kehittää ja tarjota palveluitaan sisämarkkinoilla.” (s. 10)*

Vaikuttaa siltä, että muistiossa on tulkittu direktiiviehdotusta virheellisesti. On syytä huomata, että kyseisellä direktiiviehdotuksella ei olla muuttamassa sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin vastuuvapauslausekkeiden alaa. Lisäksi Artikla 13 sisältämä velvoite on sellainen erityinen velvoite, josta on lausuttu sähkökauppadirektiivin johdantolauseessa 48.

”Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden mahdollisuuteen vaatia, että palveluntarjoajat, jotka säilyttävät tarjoamiensa palvelujen vastaanottajien antamia tietoja, täyttävät tietyn tyyppisten laittomien toimien selville saamista ja ehkäisemistä varten tarvittavan, kansallisessa lainsäädännössä määriteltävän huolenpitovelvoitteen, jonka noudattamista heiltä voidaan kohtuudella odottaa.”

On myös syytä todeta, että artiklan 13 säätelemä yhteistyövelvoite oikeudenhaltijoiden kanssa koskee vain sellaisia tietoyhteiskunnan palveluita, jotka tallentavat suuria määriä teoksia. Säännöksellä ei olisi kielteisiä vaikutuksia pienille tai keskisuurille yrityksille.

Säännöksellä olisi päinvastoin positiivisia vaikutuksia uusille, pienille ja keskisuurille tietoyhteiskuntapalveluille. Se varmistaa, että eurooppalainen digitaalimarkkina toimii reilusti, ja se helpottaa uusien toimijoiden markkinoille tuloa varmistamalla että kaikki digitaaliset sisältöpalvelut lisensioivat sisällöt samojen sääntöjen mukaan.

b) *”Erityisen haitallista markkinoiden toimivuudelle on, että ehdotetun säännöksen mahdollisesti sisältämät velvoitteet ovat siinä määrin epäselviä, että sääntelyn piiriin kuuluvat toimijat eivät voi sen perusteella arvioida, mitä heidän pitäisi tehdä täyttääkseen direktiivin vaatimukset. Ehdotetussa muodossa myös säännöksen suhde sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin palvelun tarjoajien vastuuvapautta koskeviin säännöksiin on epäselvä.” (s. 10)*

Muistiossa esitetty väite on jäänyt perustelematta. Tosiasiassa säännöksessä (artikla 13) esitetyt velvoitteet eivät ole epäselviä. Kyseessä on palveluiden ja oikeudenhaltijoiden välinen yhteistyö, jossa oikeudenhaltijoiden vastuulla on nimetä ne teokset ja aineistot, joiden pääsy palveluun on estettävä.

Markkinoilla on jo nyt runsaasti tarjolla ja käytössä hyviä ja toimivia sisältöntunnistamisohjelmia, joiden kustannukset ovat myös kohtuullisia (alkaen n. 900 €/kk).

Oikeudenhaltijoiden tavoitteena on luonnollisesti, että palvelussa olevasta sisällöstä on sovittu yhdessä palveluntarjoajan kanssa ja että siitä tuloutuu oikeudenhaltijoille kohtuullinen ja oikeudenmukainen korvaus. Nykyisellään musiikin arvo palveluissa on merkittävästi aliarvostettu suhteessa sen tuomaan hyötyyn palveluntarjoajalle.

Kuten edellä on todettu, direktiiviehdotuksella ei olla muuttamassa sähköisen kaupankäynnin direktiivin vastuuvapauslausekkeita.

Yhteenvetona voidaan perustellusti sanoa, että direktiiviehdotuksen toimenpiteet ovat yhteensopivia sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin kanssa.

c) ”Jos vastuu teosten ja muiden suojan kohteiden lisensioinnista siirtyy käyttäjiltä palvelun tarjoajille ehdotuksen mukaisesti, voi ratkaisu olla kokonaistaloudellisesti oikeudenhaltijoille tappiollinen.” (s. 10)

Myös tämä muistiossa esitetty johtopäätös on jäänyt perustelematta. Väite on suoraan sanottuna eriskummallinen. Oikeudenhaltijoiden suurin ongelma on, että miljoonien yksittäisten palveluiden käyttäjien lisensioiminen tai käytön estäminen on käytännössä mahdotonta ja joka tapauksessa epätaloudellista. Vastuun kohdentaminen tahoon (UUC-palvelu), joka välittää sisältöä yleisölle ja joka harjoittaa sisällöillä aktiivisesti merkittävää liiketoimintaa on sekä oikeuspoliittisesti oikeudenmukaista että kokonaistaloudellisesti järkevää.

Oikeudenhaltijolla on paras asiantuntemus ja tieto nykyisistä korvauksista ja niiden taustalla olevista seikoista ja ongelmista. Yllä on yksilöity oikeudenhaltijoiden tällä hetkellä palveluista saama alhainen korvaustaso ja palveluiden markkina-aseman merkittävyys.

Tosiasioiden valossa koko musiikkiala; niin muusikot, tekijät, kustantajat kuin levy-yhtiöt ovat kaikki aktiivisesti pyrkineet kertomaan arvo-kuilu ongelmasta ja vaikuttamaan tilanteen korjaamiseksi EU:ssa.

Kesällä 2016 n. 1600 eurooppalaista artistia lähestyi komission puheenjohtaja Junckeria kirjeellä ongelman korjaamiseksi. ⁶ Tämän lisäksi noin 20.000 luovan alan tekijää allekirjoitti komissiolle kesäkuussa jätetyn vetoimuksen ongelman korjaamiseksi. Tässä vetoimuksessa on mukana yli 1.200 suomalaista tekijää. ⁷

Näiden tietojen perusteella muistion johtopäätös ehdotuksen ”tappiollisuudesta”

⁶ <http://www.musicbusinessworldwide.com/revealed-1000-artists-attacking-youtubes-safe-harbour-europe/>

⁷ <http://www.cisac.org/Newsroom/Society-News/European-Commission-Vice-President-Ansip-Receives-Petition-Signed-by-20-000-Creators-Urging-Commission-to-Tackle-Transfer-of-Value>, <http://www.authorso-cieties.eu/uploads/Make%20the%20Internet%20Fair%20for%20Creators%2011.07.2016%20.pdf> ja <http://www.authorsocieties.eu/uploads/List%20of%20all%20signatories%20of%20the%20letter.pdf>

oikeudenhaltijoille vaikuttaa erikoiselta.

4. Ehdotukseen vielä tarvittavat tarkennukset arvokuilua koskien

Jotta varmistetaan tekijänoikeudellisen vastuun ja sähkökauppadirektiivin vastuuvapauksien soveltamisalojen oikeudellinen tarkentuminen, ovat seuraavat tarkennukset ja muutokset vielä tarpeellisia:

- a) Johdantolauseessa 38 todettu alustapalveluiden harjoittama yleisölle välittäminen (an act of communication to the public) sekä viittaus alustapalveluiden aktiiviseen rooliin on lisättävä myös itse artiklaan 13.
- b) Direktiivissä on tuotava esiin nimenomainen viittaus “yleisön saataville saattamiseen” (“making available to the public”), jotta poistetaan kaikki oikeudellinen epävarmuus siitä, etteikö säätely koskisi myös esittäjien, tuottajien ja lähettäjiä saataville saattamisoikeutta.
- c) Direktiiviissä on asetettava jäsenmaille velvollisuus säätää oikeasuhtaisista ja tehokkaista oikeussuojakeinoista, mukaan lukien vahingonkorvaukset, kieltotuomiot ja hallinnolliset seuraamukset, artiklan 13 asettamien velvollisuuksien varmistamiseksi.

5. Komission ehdotuksesta sopimuksen sopeuttamisjärjestelystä (Art 15)

Musiikkiteollisuuden toiminta nojautuu täysin sopimusoikeuteen ja –vapauteen. Artistisopimukset pitävät useimmiten sisällään monia artistin uran edistämiseen liittyviä osa-alueita, toimepiteitä ja ehtoja. Kyseessä on enemmänkin laaja palvelusopimuskokonaisuus kuin vain yksittäinen sopimus levyn julkaisusta ja sille sovitusta rojaltilta.

Musiikkiala on vuosien mittaan ammattimaistunut merkittävästi; oikeudellista ja kaupallista asiantuntemusta on tarjolla kaikille osapuolille ja sitä myös hyödynnetään molempien tahojen puolelta. Artistien kannalta tilanne on erinomainen; nykuteknologia mahdollistaa artisteille yhtiöiden keskinäisen kilpailuttamisen ja parhaan mahdollisen lopputuloksen.

Levy-yhtiöiden kannalta kyse on merkittävästä taloudellisesta riskinotosta erittäin kilpailluilla markkinoilla, joissa lopputulos äänitteen kaupallisen menestyksen osalta ei koskaan ole varma. Kansainvälisen IFPI:n tietojen mukaan levy-yhtiöt investoivat keskimäärin 27 % tuloistaan artisteihin ja näiden markkinointiin.⁸

⁸ <http://ifpi.org/news/IFPIs-Investing-in-Music-report-2016>

Komission ehdottama sopimuksen sopeuttamisjärjestely heikentäisi kohtuuttomasti sopimusvapautta ja loisi markkinoille merkittävässä määrin oikeudellista ja kaupallista epävarmuutta. Puuttuminen sopimusvapauteen komission esittämällä tavalla ei ole oikeutettua ja perusteltua. **Kyseinen artikla on syytä poistaa kokonaan.**

Lisäsäätelylle ei ole perusteita myöskään siksi, että valtaosassa EU:n jäsenmaita kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa jo nykyisellään sopimusten kohtuullistamisen. Tämä pätee eritoten Suomeen, jossa tekijänoikeudellisten sopimusten kohtuullistamista tutkittiin ja selviteltiin perusteellisesti viimeisen, vireillä olleen tekijänoikeuslain muutoksen yhteydessä.⁹

On välttämätöntä, että tekijänoikeussopimusten mahdollista kohtuuttomuutta arvioidaan yhteiskunnassamme jatkossakin samojen oikeusperiaatteiden ja yleisten oppien perusteella, kuin muitakin varallisuus oikeudellisia oikeustoimia. Komissio ei esitä perusteita sille, miksi tekijänoikeuden luovutusta koskevat sopimukset halutaan asettaa poikkeavaan asemaan suhteessa muihin eurooppalaisiin varallisuus oikeudellisiin sopimuksiin.

Ehdotetun säätelyn seurauksena olisi merkittävä riski tarpeettomista ja turhista oikeudenkäynneistä taiteilijoiden ja tuottajien välillä. Sääntely heikentäisi tuottajien mahdollisuutta investoida uuteen musiikkiin ja työpaikkoihin. Artikla 15 tulee poistaa nykyisessä muodossaan kokonaan tai sen sisältöä vähintäänkin selventää soveltamialan tarkentamiseksi ja rajaamiseksi.

Artikla 15 tulee vähintäänkin muuttaa ja tarkentaa seuraavasti:

- a) Termi ”alun perin” (originally) tulee poistaa sekä artiklasta että johdantolauseesta (42). On tavanomaista, että voimassaolevia sopimuksia muutetaan ja päivitetään vastaamaan esim. muuttuneita olosuhteita. On oltava selvää, että sopimuksen korvauksen vertailussa tulee käyttää viimeksi sovittua korvausta eikä alun perin sovittua korvausta.
- b) On selvää, että artistisopimuksia neuvoteltaessa huomioidaan useita mahdollisia menestystekijöitä. Näitä ovat esim. artistin musiikkilaji, aiempi urakehitys, suosio ja myyntimenestys erilaisissa myyntikanavissa. Nyt komission ehdottama korvauksen sopeuttamisjärjestely tulisi olla mahdollista ainoastaan niissä tapauksissa, joissa sopimuksen hyödyntämisen menestystilanne on aidosti odottamaton ja ennalta arvaamaton, kun otetaan huomioon sopimusta tehtäessä tiedossa olleet seikat. Muunlainen soveltaminen puuttuisi kohtuuttomasti sopimusvapauteen.
- c) Lisäkorvauksen edellytyksenä tulisi ehdottomasti olla, että alun perin sovittu korvaus olisi ilmeisen kohtuuttoman vähäinen verratuna hyödyntämisestä syntyneisiin tuloihin ja hyötyihin.

⁹ HE 181/2014, s. 42-43 ja yksityiskohtaiset perustelut s. 62-63.

- d) Arvioitaessa mahdollista lisäkorvausta tulee arvioinnin kohteena luonnollisesti olla sopimus kokonaisuudessaan ja siinä osapuolille sovitut velvollisuudet ja oikeudet. Huomioida tulee myös eri aloilla käytössä olevat vakiintuneet käytänteet.
- e) Lisäkorvausten ei tule olla mahdollista niissä sopimuksissa, joissa korvausosuus on sidottu myyntimäärien kasvuun. Näissä sopimuksissa artistit saavat korvauksen suhteessa hyödyntämisestä syntyneisiin tuloihin.
- f) Koska on ylipäänsä kyseenalaista, onko EU:lla ja tuleeko sillä jatkossa olla lainsäädäntövaltaa (tämän direktiivin myötä) yksittäiseen varallisuus oikeudelliseen alueeseen, tekijänoikeudellisiin sopimuksiin, tulee direktiivi tältä osin säätää siten, että se jättää jäsenvaltioille mahdollisuuden (ei velvollisuutta) säätää kyseisestä sopeuttamisjärjestelystä.

5. Rajoituksista

Tekijänoikeuden rajoitukset ovat aina poikkeus. Markkinoiden toimintaan ei pidä puuttua kevyin perustein. Sisältöjen oikeudenomistajat ovat Euroopassa lisensoineet jo satoja digitaalisia palveluita. Oikeuksien lisensointi kansallisella, eurooppalaisella tai maailmanlaajuisella tasolla ei ole ongelma.

Mahdollisten oikeuksien rajoitusten tulee aina läpäistä ns. ”kolmen kohdan testi”. Erityisesti testin ensimmäinen kohta – *rajoitusten tulee koskea vain tiettyjä erityistapauksia* – ja toinen kohta – *rajoitus ei saa olla ristiriidassa teoksen tai muun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa* – on huomioitava.

Opetustoimintaa koskevien rajoitusten osalta on erityisesti todettava, että direktiivin edellyttämiä soveltuvia lisensointia on markkinoilla helposti saatavilla.

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry

Antti Kotilainen
Toiminnanjohtaja

Liite: Esimerkki markkinoilla vapaasti tarjolla olevasta sisällöntunnistamisohjelmasta

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry on Suomessa toimivien äänitetuottajien kattojärjestö, jonka jäsenistö kattaa n. 95 % Suomen äänitemarkkinoista. IFPI on ääniteteollisuuden kansainvälinen toimialajärjestö, joka edustaa 1.300 äänitetuottajaa 57 maassa.

